

איך קהילתיות יכולה לסייע בהתמודדות עם משבר הקורונה?

**ערכה העוסקת בקהילתיות ככלי
להתמודדות מקומית עם המשבר**

אפריל 2020

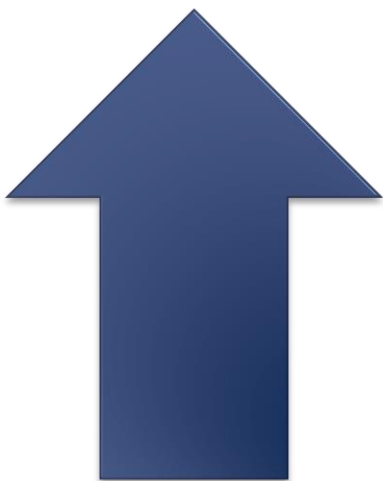
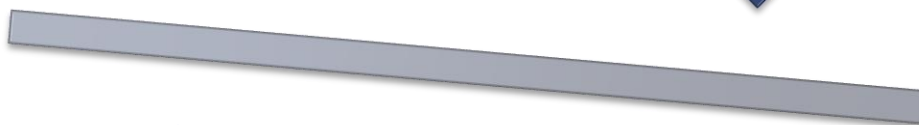
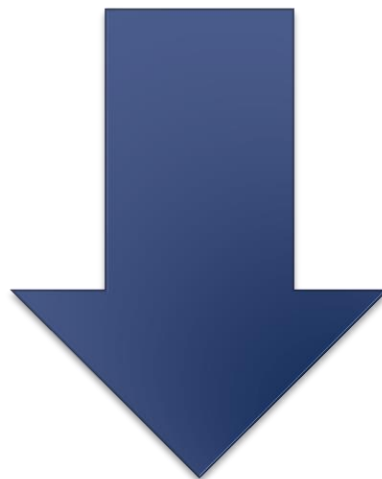
מקור המידע- ערכה זו הינה עבודת ידע שנערכה בזמן קצר לאור צורך שזיהינו במסגרת משבר הקורונה ומבוסס על ראיונות, איסוף פרקטיקות מתחום הקהילה, ממסמכי ידע ברשת וכן מתוך מסמכים של תנועת אור ולב אחד.

מטרה- הערכה נועדה להציע תפיסה ופרקטיקות בתחום הקהילה ולהוות מפת הדרכים והעזרה הראשונה לועדי שכונות, ועדי בתים, לשירות רשויות, ארגונים בתחום הקהילה, אנשי שלטון מקומי, וארגוני הפעלת מתנדבים אשר רוצים לחזק ולבנות קהילות תומכות בזמן משבר הקורונה ולאחריו.

אתגר הקורונה מביא עימו מורכבות רבה עבור מערכות ציבוריות, ישובים, עמותות וקהילות: מצד, ישנו בידוד וריחוק, ומאידך, המצוקות הכלכליות והבריאותיות יוצרים צרכים חדשים, בוערים, שדורשים פתרונות מידיים חדשים במהירות ותחת אי-דאות, להתעדכן ולהתאים את המציאות באופן יומיומי למשבר. **בימים אלו הצורך להיענות להנחיות משרד הבריאות ואף האפשרות למעבר לסגר ועוצר מלא, מחייבות אותנו במתן מענים מקומיים, ברמת השכונה, שיסייעו לנו בהתמודדות עם המצב הקיים, ויחזקו את החוסן המקומי והאזרחי.**

המענה הינו ביצירת פתרונות פרקטיים מקומיים המעמידים במרכז את היכולות והמשאבים הקיימים בכל מרחב- בניין, רחוב או שכונה ובעת הצורך מסייעת בחיבור לרשויות, חדרי מצב לחירום, ולארגונים פעילים. גישה זו נסמכת על מסגרות השתייכות קהילתיות מקומיות, בשל העובדה שלרוב הן קבועות ומתמשכות, המאפשרות להציע את היכולות הייחודיות של כל אחת ואחד בשכונה. פיתוח מודל קהילתי בתוך השכונות וקידום החוסן וחווית השייכות בימי הקורונה עתיד לבנות את היסודות לשגרה המקדמת את קידום החוסן גם בימים שאחרי.

הצורך - צורך ביצירת מענים
יישומים להתמודדות מקומית עם
משבר הקורונה.

המענה - שימוש בקהילה
כמשאב וככלי להתמודדות עם
משבר הקורונה- מודל שכונה
כקהילה לפי אזור גיאוגרפי
(בניין, רחוב, שכונה) כמתן מענה
והאפשרות לחיבור לרשויות,
חדרי מצב וארגונים פעילים.

דוגמה למענה - הקמת צוותים על בסיס גיאוגרפי (בנין, רחוב, שכונה) שיסייעו בחיבור
בין האתגרים (הצרכים) לבין הנכסים (יכולות) ויצירה של ממשקים חדשים בתוך ומחוץ
לשכונות.

תוכן הערכה:

עקרונות תפיסת הקהילתיות

עקרונות עבודה עבור קהילות קיימות

עקרונות עבודה עבור קהילות חדשות

- בתכלול הרשות
- בצמיחה מהשטח

שימוש בטכנולוגיה לניהול קהילה ומתנדבים

מיפוי צרכים ונכסים

עקרונות לניהול מתנדבים

עקרונות התפיסה

פעולות פנים קהילתיות ופעולות חיצוניות (מהקהילה אל הרשות) – ישנן פעולות שיכולות להתקיים על ידי הקהילה בתוכה בעת המשבר מפעולות חירום עד לפעולות המסייעות של שמירת המורל וה"שגרה" (לדוגמא: העברת תרופות וקניות, מפגשי זום). כמון כן, ישנן פעולות המתקיימות מהקהילה החוצה (לדוגמא: איגום הצרכים והצפתם לרשות).

לכולם יש מה להציע – לכל אחד ואחת מתושבי השכונה יש יכולות שניתן להיעזר בהן אשר ביכולתן לסייע בהתמודדות עם המשבר ללא תלות בגיל, בעיסוק, או בכל פרמטר אחר

לדוגמא, באחת הרשויות עלתה יחמה במסגרתה קשיש בן 80 שאינו יכול לצאת מביתו, מקריא סיפור לילדים בקהילה בצורה מקוונת.

חיזוק השייכות, משמעות ואחריות – מתן תחושה של שייכות לקהילה, משמעות ואחריות לחברי הקהילה על בסיס ביטוי הנכסים, היכולות והעוצמות שלהם יוביל להגברת תחושת הרלוונטיות והחיוניות שלהם במהלך המשבר ולאחריו

לדוגמא: מימוש יכולות הארגון וניהול של אדם מסוים תוביל לחויית משמעות בזמן המשבר אשר מעודדת את תחושת השייכות לקהילה אליה הוא שייך ומסייע.

יצירת שגרת חוסן לאורך זמן – פיתוח קהילתיות בתוך השכונות בזמן משבר הקורונה, אשר עלול להיות משבר מתמשך, מהווה תשתית לחוסן קהילתי גם במהלך המשבר וגם בחזרה לשגרה. המשבר מביא עימו את ההזדמנות לחיזוק הקשרים הקיימים בתוך הקהילה וליצירה של קשרים חדשים אשר מעודדים שגרת חוסן אשר יכולה להימשך גם לאחר המשבר ובחזרה ל"שגרה" החדשה.

חיזוק הקשרים ועוצמתם – ככל שהקשרים בין חברי הקהילה יהיו רבים וחזקים יותר, כך כל קהילה תוכל להתקיים בצורה עצמאית וחסונה, ויצמחו בה יותר מענים מקומיים לצרכים שעולים בשטח.

מפגשים קבועים ומתמשכים - יצירת הזדמנויות למפגשים קבועים ומתמשכים המאפשרים להביא את הייחודיות של חברי וחברות הקהילה בשכונה. פעמים רבות ובפרט בעתות משבר, ישנם מתנדבים רבים אשר עונים על צרכים נקודתיים ומיידיים שעולים מהשטח, אשר בסוף הפעילות לא יישארו בקהילה. במסגרת פעולה זו, לרוב לא נוצר קשר מתמשך בין חברי הקהילה, אלא מופעים נקודתיים. תפיסת "שכונה כקהילה" מעמידה במרכז את חשיבות ההמשכיות והרציפות של מפגשי הקהילה (כך לדוגמה: מעבר משליח שמביא לקשישה תרופה באופן נקודתי, לאחראי מתוך הקהילה שיעשה זאת באופן יומי וכך גם יוכל לענות על צרכים נוספים שלה). בנוסף לערך הקהילתי של עקרון זה, הדבר עשוי לאפשר עלייה ביעילות העבודה לאורך זמן וגם תחושת אחריות גבוהה יותר לביצוע "המשימה" מתוך היכרות אישית.

דיוק הפתרון לצרכי הקהילה הספציפית - ההנחה היא לקהילה עצמה יש ידע רב בנוגע לצרכים המדויקים שלה, יצירת פתרונות מקומיים (לעומת פתרונות גנריים) יאפשרו יעילות גבוהה יותר, הפחתת כפילויות בעבודה והימנעות משחיקה. זו הזדמנות לגבש את הקהילה סביב גיבוש פתרונות והתאמות לצרכי הקהילה המקומית בהתמודדות עם המשבר.

בניית אמון - בניית אמון בתוך הקהילה ובין הקהילה לרשות הינו שלב בסיסי עבור פיתוח שיתופי הפעולה בזמן המשבר והנחת היסודות לאחרי. אמון נבנה בקבוצות בעלות אינטרס משותף, אל מול משימות ספציפיות, תוך היכרות עם הסיפורים האישיים של חברי הקהילה. מצבי משבר לרוב עשויים להאיץ תהליכי אמון פנים קהילתיים.

עבור קהילות קיימות:

עקרונות עבודה

- **שמירה על רצף תקשורתי** - בעת המשבר, הרצפים של חיי היום יום והקהילתיות נשברים. ישנה חשיבות גדולה להמשיך ביצירת רצף. גם בארגונים ציבוריים כגון רשויות שהוציאו את הצוות שלהם לחל"ת - יש לשמור על רצף על ידי פגישת זום שבועית/ דו-שבועית המעדכנת את המצב ושומרת על חווית השייכות הארגונית.
- **זיהוי הטקסים והמסורות הקהילתיות** - על מנת להיערך למצב החדש, יש לזהות אילו טקסים קהילתיים (מפגשים שבועיים, חגים או מסורות אחרות) עתידיים להשתבש, ועל תושבי השכונה לגבש רעיונות ולבצע התאמות על ידי שימור מסורות העבר והתעדכנות עם המציאות החדשה (לדוגמא: בקיבוץ בצפון הוחלט לקיים סדר פסח משותף לכלל תושבי הקהילה בחוץ בהתאם להנחיות משרד הבריאות).
- **מוסדות ומנגנונים בשגרה ובמשבר** - יש לזהות את המנגנונים המתחזקים את הקהילה, כגון הנהגת ישובים, ועדים, רכזת קהילה וכך הלאה. עבור כל מנגנון, יש לבצע הערכת סיכונים (למשל להבין האם הוא עלול להתפרק בתקופה הקרובה) ולחזק אותם על ידי צירוף של כוח אדם נוסף מקרב הקהילה, חיבור לחדרי מצב, רשויות, וארגונים מסייעים, שינוי נהלים, פגישות סדירות ועוד.
- **תיעוד בין מוטבי מנגנון לבין מוטבי קצה** - בחלקו הראשון של המשבר, מרבית האנרגיה מושקעת בצרכים של מוטבי הקצה (תושבי הקהילה עצמה) ורק אחרי כן ישנה התייחסות לצרכים של מוטבי המנגנון שהינם המוסדות והמנגנונים. ישנה חשיבות מרכזית במודעות הצרכים של כולם כדי למנוע שחיקה והתמודדות עם השגרה החדשה לאורך זמן.
- **זיהוי השלבים במשבר** - ישנה חשיבות להבין באיזה שלב נמצאת הקהילה כדי לזהות כיצד להתמודד עם כל שלב.

שלושת שלבי החירום:

- **אזעקה** - שלב המשרה תחושה של אדרנלין, אנרגיה, בלבול, חרדה, עשייה לא ממוקדת, מיפוי המצב, תגובות רגשיות חריפות ועוד. ישנה חשיבות לוודא כי הקהילה מצליחה לצאת משלב האזעקה אל שלב ההתמודדות ולהתאים את פעילותה בהתאם.
- **התמודדות ושחיקה** - שלב בו ישנה הסתגלות לשגרת חירום, אבל בלחץ מתחלף בשחיקה, תסכול, עבודה קשה וחזרתית, אי וודאות על סיום המצב ותשישות גבוהה.
- **התאוששות ושיקום** - שלב המאופיין בירידת מתח, עיכול האירוע, קושי הסתגלות לשגרה "הישנה"/"חדשה", חיהוי הזדמנויות לעשייה ולצמיחה.

עלינו לשאול מה הם התפקידים שלנו כמנהיגים בכל אחד מהשלבים האלה!

עבור בינוי קהילות חדשות: עקרונות עבודה

יש שני כיוונים משלימים לבינוי קהילה: הרשות כמחוללת קהילתיות (Top Down), ויחמות מקומיות המתפתחות מהשטח (Bottom Up). שני כיוונים אלו אינם צירים מתנגשים, אלא משלימים זה את זה. רצוי כי גורמים מוסמכים מהרשות ימשיכו לקיים את החיבורים בצורה רוחבית (בתוך הקהילה) ואנכית (בין הקהילות ובין הקהילות והרשות).

מהרשות אל הקהילה תפקיד הרשות כמחוללת קהילתיות (Top Down)

קהילה יכולה להיווצר גם בעידוד הרשות. יש לרשות מספר תפקידים בעידוד קהילתיות:

- מיפוי והנגשת הנכסים הרשותיים המוצעים בעיר (נכסים פיזיים, חברתיים, אנושיים, ארגוניים).
- בניית/ הסבת חדר מצב על בסיס משאבים קיימים.
- הגדלת השיתופיות בתוך הארגון ומחוצה לו.
- עידוד בעלי תפקידים ברשות לקיום שיח בלתי אמצעי עם תושבי השכונה.
- עידוד הנהגה שכונתית באמצעות הקצאת משאבים רשותיים ייעודיים (כגון גישה לבעלי תפקידים ברשות/ מועצה, מידע ונתונים).
- קשב ומענה לצרכים העולים מהפורומים השכונתיים.
- קמפיינים לעידוד התנדבות עם דגש על רמת השכונה.
- עידוד שיתופי פעולה תוך רשותיים וארגוניים כדי לעודד שיתוף מידע, שיפור תמונת מצב משותפת, זירוז הבנת צרכים ויצירת מענים.

מהקהילה אל הרשות/מועצה יזמות מקומיות (Bottom Up)

- **הקמת תשתיות תקשורת-** יש לבסס פלטפורמות לשיתוף מסרים ומידע, כגון קבוצת WhatsApp, Telegram, או אפליקציות התנדבות ייעודיות (זכרו כי יש אוכלוסיות שאינן משתמשות באפליקציות הללו ויש להציע מענים נוספים מותאמים להם). בכל אחת מאלו ניתן ליצור קבוצות מנוהלות מרכזית לקריאה בלבד או להגדיר את רמות ההתראות במכשיר הנייד - יש לבחון את אסטרטגיית התקשורת לאורך זמן, ואם צריך לשנות ולהתאים על בסיס המאפיינים של כל שכונה. (ראו מטה פירוט- טכנולוגיה ככלי לניהול קהילות ומתנדבים).
 - **מיפוי הקהילה-** יש לבסס בסיס נתונים הכולל מי התושבים ומה מקום מגוריהם, ברמת בניין/רחוב/ שכונה. (ניתן לדוגמה לכלול שם, טלפון, כתובת מדויקת, מספר התושבים, גבולות השכונה).
 - **דגש מיוחד על אוכלוסייה ללא עורף תומך:** ציבורים רבים בישראל אינם דוברי עברית או אינם מחוברים לטכנולוגיה. זכרו למפות גם אותם (בנקישה על הדלת או בשיחת טלפון), והקדישו מחשבה לאופן בו ניתן לגייס גם אותם לקהילה ולהתמודדות עם המשבר.
 - **מי לא מגיע:** ישנם קבוצות בשכונה שבשגרה אינם חלק מהמפגשים והקשרים המתקיימים ואינם חלק מעשייה קהילתית בחירום. כחלק מהמיפוי יש לזהות מי לא שותף ולברר את צרכיהם ולהציע את ההזדמנות להצטרף ולהציע את הנכסים והיכולות שלהם
 - **מיפוי ורתימת מנהיגים.ות ומובילי דעה בקהילה-** מובילי דת, ועד בניין חזק, בעלת עסק מוכר ועוד. על ידי גיוס של מובילי דעה ומנהיגים בקהילה, בסיס ההתארגנות הינו חזק יותר ועתיד להיות ממושך.
 - **מיפוי צרכים -** בצעו מיפוי של כל הצרכים הקהילתיים **של כולם**, החל מצורך במשלוחי מזון ותרופות ועד לצורך בשיחה מידה יום. חשוב לזכור כי יש אנשים שלא מציינים צרכים משום שאולי לא נוח להם או כי לא שאלו אותם, וניתן להשתמש בטופס מקוון כדי לרכז את כל המידע. את הטופס המקוון ניתן למלא דרך לינק שישלח באמצעי התקשורת (מסעיף קודם) אולם יתכן לפתוח את האפשרות למילוי ע"י מתנדב בטלפון לטובת תושבים בעלי אוריינות דיגיטלית נמוכה. מיפוי הצרכים יכול להיעשות גם ע"י פורטל שכונתי. במקרה כזה הצרכים מוצגים לתושבי השכונה ישר אחרי הכנסתם למערכת. מטבע הדברים, פורטל פומבי אינו מתאים לצרכי רווחה אשר דורשים שמירה על צנעת פרט.
- שימו לב כי ישנם **שני סוגי צרכים מרכזיים**- צרכים פיזיים וצרכים קהילתיים/ חברתיים/ מנטליים.
- צרכים פיזיים:** לדוגמא- הבאת תרופות ומצרכים.
- צרכים מנטליים/ חברתיים/ קהילתיים:** לדוגמא- פעילויות לילדים, שיחות עם קשישים.
- **מיפוי נכסים -** בצעו מיפוי של כל הנכסים הקהילתיים **של כולם**. באותו אופן של מיפוי הצרכים, יש לגבש תמונת מצב אודות היכולות של פרטים ומשפחות. במיפוי הזה יש לכלול גם נכסים ארגוניים ותקשורתיים כמו חדרי מצב חירום קהילתיים, קבוצת וואטסאפ וכך הלאה, לצד מיפוי נכסים פיזיים. (ראו מטה פירוט על מיפוי צרכים ונכסים)

- **מינוי אחראים על נושאים -** מנו פרטים בקהילה לבעלי אחריות על תחומים מסוימים, צרכים מסוימים או יכולות מסוימות. ככל שהקשרים יהיו רבים וחזקים יותר, כך כל קהילה תוכל להתקיים בצורה עצמאית וחסונה יותר. ניתן להגדיר אחראים על נושאים נוספים כמו ועדות תרבות, חינוך, ילדים, קשישים ועוד הנותנים מענה לנושאים הללו באופן מקומי. כמו כן מומלץ לייצר הזדמנויות למפגשים קבועים ומתמשכים המאפשרים להביא את הייחודיות של חברי וחברות הקהילה.
- **קבוצת מתנדבים -** רכזו תושבים שרוצים להתנדב בקהילה ומחוצה לה. ודאו כי קיים חיבור בין רשת המתנדבים לרשות (חדר מצב במידה וישנו) ולארגונים פעילים. (ראו מטה עקרונות לניהול מתנדבים בחירום).
- **התייעצות -** זכרו כי הרשות, חדר המצב המרכזי וארגונים פעילים מסייעים במתן מענים רבים ועל כן יש לעבוד בשיתוף פעולה צמוד עימם. צרו קשר עם חדר המצב האזורי ומפו את האפשרויות והשירותים הרלוונטיים.
- **קידום יוזמות קהילתיות -** גבשו תמונת מצב של יחמות קיימות, רצוי בחלוקה לצרכים - מענה לקשישים, הפעלת ילדים וכך הלאה. התחברו ליחמות נוספות - יש הרבה מאוד יחמות שניתן לחבר אליהן את הקהילה כמו יוגה אינטרנטית, הקראת סיפורים ועוד. להרחבה: [הצעה יחמות קהילתיות](#)
- **שיתוף ידע ותובנות -** ראשית, יש לקחת בחשבון כי קהילות רבות מתמודדות עם מצב דומה. צרו איתם קשר ונסו לקבל מהן מסקנות שיכולות לסייע עבור בינוי הקהילה שלכם. שנית, המצב דורש למידה מהירה מטעויות. נסו ליצור מנגנון להפקת לקחים מהירה.
- **עדכונים חוזרים יומיים -** כדי לייצר **ודאות, הגברת יעילות ותחושת מעורבות**, עדכנו באופן סדור, חזר ויומי על המתרחש בקהילה. זכרו, הפצת ידע אמין ורלוונטי לקהילה יכול לסייע ביצירת ודאות ובהפצת התהליכים המתרחשים בשכונה. מומלץ להוציא הודעה בצורה מסודרת כל יום, אשר כולל גם נתונים מעודדים להעלאת המורל (למשל מספר החולים שהחלימו, פרסום יחמות חדשות וכו')

עיקרון "קרה, קורה יקרה" - בעת תיווך של אירוע, חשוב לשמור על רצף זמן המתאר מה קרה, מה קורה ומה עתיד לקרות. למשל: נדבקו מספר מסוים של תושבים, כרגע המשפחות מקבלות מענה טיפולי, היום נעשה הערכת מצב ומחר תתקיים פגישה עם גורמי משרד הבריאות והרווחה בנושא.

איך טכנולוגיה יכולה לסייע בניהול קהילות ומתנדבים?

האמצעים הטכנולוגיים לניהול קהילה והפעלת מתנדבים נגזרים מגודל ואופי הקהילה, האוכלוסייה ורמת המעורבות הדיגיטלית.

ישנן שתי גישות לניהול של קהילה ומתנדבים:

ניהול מרכזי של קהילה ומתנדבים-

- במקרה זה כל הצרכים, המתנדבים, והיחזמות זורמות ליחמה השכונתית ופונקציה מרכזית (אדם או קבוצה) עושה את כל עבודת החיבור והתקשור לתושבים.
- אסטרטגיה כזו יכולה להיעשות על ידי שימוש בפורטל קהילה להצגה של הפעילות, ב google sheets לנהל את המשימות וטפסי google forms לקבלת מידע מהתושבים.
- אפשרות נוספת היא מערכת לניהול מתנדבים ומשימות ייעודית כגון Tribu או שימוש בפורטל מתנדבים עם אפשרות חיתוך לפי מיקום (אדם לאדם, רשת הישראלית להתנדבות, וכו'). ככל שהקהילה ומספר היחזמות גדול, שימוש בכלים ייעודיים ייקלו על ההפעלה. אולם כלים ייעודיים מצריכים שלב הטמעה קצר.
- בפונקציה זו של ניהול מרכזי (אדם או קבוצה) צריכה להיות מערכת לניהול וחלוקת משימות כגון Monday\Trello או google sheet שתאפשר מעקב אחרי המשימות.
- בתוך מערכת המשימות אפשר לעשות קישור לקבצים המנהלים את הצרכים והמתנדבים או במקרה של שימוש במערכות ניהול ייעודיות, קישור לפורטל הניהול של המערכת (CRM).

ניהול מבוזר של קהילה ומתנדבים-

- הקהילה מנהלת את עצמה ללא פונקציית ניהול מרכזי (או מועטת בלבד).
- בגישה זאת, מערכות כמו coing.co או communit מאפשרות לקהילה לנהל את עצמה, עם מעט או בכלל ללא פונקציית ניהול מרכזית.
- מערכות אלו מאפשרות לתושבים לשתף צרכים ישירות בפורטל הקהילה, ולאחרים להצטרף ישירות למאמץ או יחמה ספציפית.
- חלק מהמערכות לניהול מבוזר אף מנהלות בצורה אוטומטית קבוצות WhatsApp והתושב יכול לבחור לאיזו קבוצה הוא רוצה להצטרף. במערכות אלו, השיוך של מתנדב למשימה היא אוטומטית, והמתנדב "מודיע" למערכת ברגע שהוא לקח על עצמו את המשימה. פעילות כזו מחייבת מעורבות דיגיטלית גבוהה של תושבי השכונה ונכונות לשתף בפומבי צרכים ומשאבים.

- אפשרות נוספת לניהול מבחר ללא כלים ייעודיים היא שימוש ב google docs ו google sheets שפתוחים לכולם, וכל אחד יכול לעדכן צורך, או הרתמות למשימה. אפשרות זאת טובה לקהילה קטנה במיוחד (למשל בניין).

- ❖ בכל אחת מהגישות הנ"ל **אמצעי התקשורת הוא נדבך קריטי**. אפליקציות כגון WhatsApp, Telegram מאפשרות תקשורת רצופה, אולם יש להיזהר מהצפה של הודעות.
- ❖ יש לשקול שילוב של קבוצות סגורות ופתוחות, קבוצות לדיונים וקבוצות להודעות.
- ❖ Facebook Messenger מאפשרת חיבור של תקשורת מסרים ודיון דרך קבוצות ב Facebook - אם לקהילה יש קבוצה ב Facebook זו אפשרות טובה. יש לשים לב ש Facebook אינה מתאימה לדור הצעיר- הם לא משתמשים בפלטפורמה. אפשר להשתמש ב Instagram על מנת לתקשר עם בני נוער.

מידע שחשוב לקבל ולהזין למערכות המידע באופן שוטף-

- כמות, מיקום ופילוח הצרכים העולים מהתושבים (קניות, תרופות, תיקונים בבית, תמיכה נפשית וכדו').
 - כמות תושבים, מתנדבים, הנכסים והיכולות וסיווג שלהם גיאוגרפי לשכונות.
 - נקודות ההשקה ואמצעי התקשורת עם המוקד ורכזי ההתנדבות העירוניים.
- לקהילות והתארגנויות גדולות יותר, חשוב גם להזין:**
- נכסים קהילתיים עירוניים – מרכז קהילתי, תנועות נוער, מכינות וכו'
 - פרקטיקות מיושמות כמענים (הצלחות וכישלונות מתוך יישום) – מידע כמותי ואיכותי שכדאי לנייד בין קהילות.
 - ארגונים והתערבויות פעילות במרחב מוגדר (שכונה ורשות).

מיפוי צרכים ונכסים

חלק זה מכיל פירוט על הנושאים והתחומים שיש למפות כדי להבין מהם הנכסים והצרכים של הרשות, השכונות והקהילות בהן.

עקרונות למיפוי צרכים ונכסים

המיפוי הוא כלי בסיסי להתמצאות - זהו הצעד הראשון המאפשר לזהות את הצרכים והנכסים הקהילתיים מקומיים. המיפוי מהווה את הידע לקבלת החלטות וההתמודדות.

- **הגדרת מטרת המיפוי** - נסו להגדיר מראש איזה פרטים נחוצים לכם לקבלת החלטות, ומה השאלות שצריכות להישאל על מנת להשיג פרטים אלו. בשל הקושי במפגש פנים אל פנים, יש למצוא את הפתרונות האפשריים למתן מענים בדרכים נוספות כפגישות זום, טופס מקוון או שיחה בטלפון.
- **שיתוף והובלה תושבים** - כחלק מתהליך המיפוי מומלץ לשתף את התושבים ואף לעודד אותם בהובלת תהליך. המידע שייאסף ברמה המקומית יהיה יותר אמין ומדויק וכך היכולת לענות על הצרכים או להפעיל את הנכסים תהיה קלה יותר. מגוון המשתתפים במיפוי מסייעת ביצירת הבנה משמעותית של המציאות בשטח.
- **מיפוי כאירוע מתמשך** - הנתונים מאפשרים לאבחן את הסוגיות שעליהן צריך לעבוד ומה רצוי לשמר בזמן המשבר. לאחר מיפוי ראשוני יכול להיות שתצטרכו להעמיק בנושא מסוים ולעשות מיפוי נוסף.
- **הצגת ושיתוף המידע לרשויות ולמוסדות הרלוונטיים** - פעמים רבות הקהילה תדע להציג את הצרכים והנכסים שלה בצורה יותר מדויקת מאשר המוסדות והרשויות ולכן חשוב להציף אותם בצורה מרוכזת

מיפויים לפי תחומים

מיפוי פיזי, גיאוגרפי - מה הנכסים והצרכים הפיזיים שיש לקהילה? משאבים פיזיים, תשתיות מוניציפליות, בתי מרקחת, סופרים, בנקים, בתי חולים ועוד. מומלץ למקם את השכונות, הנכסים והצרכים הפיזיים על גבי מפה. לדוגמא - האם יש מבנים של הרשות שניתן להיעזר בהם/יכולים להוות חדרים לבידוד?

מיפוי חברתי - ישנה חשיבות בהבנת המבנה החברתי בעיר - נציגי מועצה, ועדי שכונות, קבוצות פעילים ומתנדבים, בעלי עסקים, אנשי חינוך, קבוצות ייחודיות הקיימות ברשות, קהילות דתיות, מדיה חברתית (קבוצות WhatsApp, קבוצות Facebook וכו'). וכן זיהוי אמצעי התקשורת של הקהילה.

יש למפות את הקשרים בתוך הקהילה, עוצמתן ומידת השימוש בהן - טיב היחסים בתוך הקהילה, חגיגת חגים משותפים, פעילויות שכונתיות, מהי ההרגשה הקהילתית בשכונה? רשתות חברתיות? לדוגמא - האם יש קבוצות מגובשות (קבוצות נשים/נוער/קבוצות תפילה) כבר שניתן להפעיל או שניתן להעביר מידע בהן? האם יש קבוצות WhatsApp שכונתיות שניתן להעביר בהן מידע?

מיפוי ארגונים - מה החוקים, התפיסות האמונות שניתן להיעזר בהן? התרבות הארגונית? המסורות? האם יש מבנים של קבלת החלטות? מקומי או רחב? איך ניתן להשיג חשיפה והסכמה רחבה בקהילות? לדוגמא- האם יש מנהיג/ה (נבחר/ת/רוחני/ת) שהקהילה מקשיבה לו/ה? איזה שירותים קיבלו חברי הקהילה לפני שאינם מקבלים מענה היום? כמו כן, פירוט הארגונים הפועלים בשכונה - מרכז קהילתי, תנועות נוער (ואיפה ממוקמת), צוות חירום יישובי, ארגוני סיוע הפועלים בתחום הרשות, מוסדות לחינוך מיוחד ולצרכים מיוחדים וכל ארגון הנותן מענה ו/או שיש לו תשתית ברשות.

יכולות של חברי הקהילה - מה הכישורים שיש לכל קהילה? מיומנויות? בעלי תפקידים? אנשי דת, עובדים/ות סוציאליים, מורים וכו'. לדוגמא- האם יש אחים/אחיות מוכשרים בקהילה שיכולים לסייע בהכשרת מתנדבים בלקיחת בדיקות בית לקורונה?

עקרונות לניהול מתנדבים בחירום

עקרונות אלו מסייעים בהתארגנות של מתנדבים ומתאים לחדרי מצב ועבודה בחירום. חלק מהעקרונות מותאמים למתנדבים בתוך השכונות אך על כל שכונה לקיים את ההתאמות המתאימות לצרכיה בניהול הקהילה והמתנדבים.

- **חלוקת מתנדבים למשימות, על פי הגדרת הצרכים** - יצירת הזדמנויות למפגשים קבועים ומתמשכים המאפשרים להביא את הייחודיות של חברי וחברות הקהילה- אם ניתן מתנדבים קבועים למשימות קבועות
- **מענה טלפוני בכל שעות היממה**, לרישום מתנדבים ולמענה על שאלות וסוגיות העולות מהשטח.
- **ביצוע הכשרות קצרות** במידת הצורך למתנדבים ייעודיים לתפקידים ספציפיים יחד עם הגורם המפעיל בשטח.
- **שמירה על קשר ישיר עם הגורמים המפעילים בשטח** כדי לקבל תמונת מצב תמידית של כלל המתנדבים בשטח, כולל שיבוץ מתנדבים, מצבם הנפשי, שביעות רצונם וכו'
- במידה ומזוהים **פערים בניהול המתנדבים בשטח**, מציאת פתרונות להשלמת הפערים באמצעות מתנדבים מובילים או גורמים פעילים אחרים על ידי התאמה לכל קהילה (שכונה/בניין)
- זיהוי קבוצות מתנדבים אשר זקוקות ל**הפוגה** מתפקידם ההתנדבותי, והעברת המידע למנהל יחידת ההתנדבות למתן מענה מתאים.
- **פנייה בעת הצורך למתנדבים מקצועיים** (המתמחים בתחומים מסוימים) מתוך מאגר המתנדבים המוכן מראש.

להרחבה: [הפעלת מתנדבים בשעת חירום: מסמך עקרונות ומדיניות](#)